

นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม

The special economic zone policy to people

: A case study Nakhon Phanom Province

พัชรวดี เฟื่องสระเกตุ

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงลบด้านสังคม ผลกระทบเชิงลบด้านเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่มีอายุ 18 ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและนำข้อมูลมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-Test

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30 ถึง 39 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ที่ชั้นประถมศึกษา และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 ถึง 10,000 บาท และมีสถานภาพสมรสภาพรวมผลกระทบเชิงลบที่ประชาชนได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11) รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจผลกระทบอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02) เช่นกัน เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-Test พบว่า กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไปและกลุ่มข้าราชการได้รับผลกระทบเชิงลบทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อเสนอแนะ พบว่า

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Email : Phatchybell95@gmail.com

1) ภาครัฐควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับตัวหรือการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มวัยแรงงานถึงการเข้าสู่การเป็นประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 2) ควรเฝ้าระวังถึงการเคลื่อนย้ายแรงงาน ผิดกฎหมาย

คำสำคัญ : นโยบาย, เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ABSTRACT

This research is a quantitative research aimed at studying the negative impact of society and economic to people receive from special economic policy zone in Muang District, Nakhon Phanom Province The population are aged 18 and over who resided in Muang District, Nakhon Phanom Province. The sample size was 400 and the tool used to collect the data was a questionnaire and the data was processed. Using the Social Science Analyzer program, the mean, percentage, standard deviation and t-test were calculated.

The research found that Most of the samples were female. Aged between 30 and 39 years old. And most of them engage in general The average monthly income ranged from 5,001 to 10,000 baht and had a marital status. Overall, the negative impact that people have on the scale. (Mean score was 4.22). (Mean of 4.11), followed by the economy at a high level. (Mean = 4.02). When analyzed by t-test, it was found that the general occupation group and civil servants were negatively affected by economic and social policies (Significant 0.05 level) did not follow the research hypothesis. The recommendations were as follows: 1) The government should strengthen understanding of adaptation or blessing to the people in the group. Especially the

working-age population to enter the population in special economic zones. 2) The illegal movement of workers should be monitored.

Keywords : Policy, Special economic zones

บทนำ

สำหรับประเทศไทย ที่ผ่านมามีนโยบายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบของนิคมอุตสาหกรรม โดยได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) และพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ในปี 2520 โดยปัจจุบัน BOI ได้แบ่งเขตการลงทุนออกเป็น 3 เขต และมีสิทธิประโยชน์และเงื่อนไขที่ต่างกัน ในปีพ.ศ. 2558 จะเป็นก้าวแรกของประเทศไทย และอีก 9 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN Economic Community (AEC) โดยประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศนั้นประกอบไปด้วยประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมียนมาร์ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย โดยมีเป้าหมาย คือ การเป็นตลาดและฐานการผลิต เดียวกันภายใต้การเคลื่อนย้ายสินค้าและปัจจัยการผลิตเสรี เพื่อนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อุปสรรคสำคัญที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเร่งแก้ไขร่วมกันคือ การลดความเหลื่อมล้ำของระดับการพัฒนา การยกระดับความพร้อมด้านการค้าและการลงทุน ทั้งการปฏิรูปกฎระเบียบ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณสุข ปลอดภัย การพัฒนา มาตรการส่งเสริมการลงทุนและการอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาศักยภาพของ ทรัพยากรมนุษย์ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการผลิตในภูมิภาคที่เข้มแข็ง(วิมล ปั่นคง, 2557)

ประเทศไทยมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นศูนย์กลางทางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อประเทศไทย เป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสามารถ ในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศ เพื่อนบ้าน ภาครัฐจึงได้มีนโยบายที่จะจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดต่างๆ ตามแนวชายแดนได้แก่

อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนมเป็นต้น (คณะกรรมการนโยบายเขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ,2557) สำหรับในส่วนของเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณ ชายแดนไทยนั้นได้เริ่มมีโครงการจากการผลักดัน ของธนาคารเพื่อการ พัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ภายใต้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors) โดย ADB ได้บรรจุ แผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษไว้เป็น แผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการ เปลี่ยนระเบียงขนส่ง (Transport Corridors) ให้เป็นระเบียง เศรษฐกิจ ซึ่งทาง ADB ได้ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อเสนอแนะเชิงเทคนิคและกลยุทธ์ในการสร้าง และ ดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาค ตลอดจนการให้การสนับสนุนทางการเงินในการสร้าง โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษ ต่าง ๆ ในอนุภูมิภาคเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังท่าเรือ จุดกระจายสินค้าและตลาดปลายทาง ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)จึงได้มีการริเริ่มแผนการ พัฒนาเขตเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนในปี 2556 ในรูปแบบของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2557)

นับตั้งแต่เปิดสะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน) เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2554 จังหวัดนครพนมมีศักยภาพด้านการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยง สู่ภาคกลางของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเวียดนาม รวมทั้งประเทศจีนตอนใต้ พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนมได้รับการประกาศ จากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2558 เป็นพื้นที่ 1 ใน 10 ของเขต เศรษฐกิจพิเศษแนวชายแดนไทยเพื่อต้องการให้เป็นพื้นที่สำคัญของไทยในการสร้าง ฐานการผลิตที่เชื่อมโยงกับอาเซียน พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษนครพนมมียุทธศาสตร์ด้าน เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เพราะมีเส้นทางสายหลักด้านการคมนาคมเป็นประตู การค้าคือเส้นทางหมายเลข R12 เส้นทางออกสู่จังหวัดฮาดิงห์ ประเทศเวียดนาม ตลอดจนการขนส่งสินค้าไปสู่เมืองหนานหนิง จีนตอนใต้ซึ่งใช้เวลาน้อย จังหวัด นครพนมจึงถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการขนส่งทั้งทางบก ทางเรือ และทาง อากาศมีท่าอากาศยานนครพนมที่พร้อมจะเป็นสนามบินนานาชาติ (ฐานข้อมูลเขต

พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม,2558)

สถานการณ์ปัจจุบันจังหวัดนครพนม ซึ่งตั้งอยู่เส้นทางเชื่อมเศรษฐกิจ EWEC ตั้งแต่เปิดสะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน) นครพนมได้กลายเป็นพื้นที่ด้านเศรษฐกิจใหม่ที่กำลังถูกจับตามองกำลังจะกลายเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การขนส่ง และการท่องเที่ยว ของอนุภาคอินโดจีน ซึ่งการก่อสร้างสะพานแห่งนี้เป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะสนับสนุน การพัฒนาเศรษฐกิจ และส่งเสริมการค้ามาคมขนส่ง การค้า การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคอีสานตอนบนของไทย สะพานแห่งนี้นอกจากเป็นโครงข่ายที่สั้นที่สุด แล้วยังเป็นการสนับสนุนระบบการขนส่งที่ ส่งเสริมการพัฒนาาระบบโลจิสติกส์ ให้สมบูรณ์ทั่วถึงและยั่งยืนแต่ในขณะเดียวกันอาจส่งผลให้เกิดภัยคุกคามของจังหวัดนครพนม อยู่ที่มีการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งการเปิดตลาดเสรี ทางการค้ามีผลต่อภาคการผลิต ให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง อีกทั้งกฎระเบียบ ของประเทศเพื่อนบ้านมีความแตกต่างเชิงสถาบันฯ (กฎหมาย กฎระเบียบ) ระหว่าง 2 พื้นที่ ทำให้การดำเนิน กิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศมีความซับซ้อนนอกจากนั้นนโยบายการพัฒนาาร่วมกัน ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในพื้นที่นครพนม - คำม่วนที่ยังไม่ชัดเจน และเกิดจากประชาชนในส่วนใหญ่ไม่สามารถปรับตัว เข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสังคมใหม่ซึ่งอาจ จะมีการแข่งขันสูงจากคนในพื้นที่อื่นที่เข้ามา ขณะเดียวกันแรงงานที่ เคลื่อนย้าย เข้ามาทำงานในพื้นที่มีทั้งเป็นแรงงานต่างด้าวหรือคนในพื้นที่อื่นๆ อาจจะส่งผลให้ เกิดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่(สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา) ซึ่งทั้ง 2 ประเทศยังมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ชายแดนของทั้ง 2 ประเทศในด้านภูมิศาสตร์ อีกทั้งจังหวัดนครพนมเป็นเส้นทางผ่านของยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย และอาจเป็นทางผ่านของเครือข่ายอาชญากรรมระหว่างประเทศได้ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อสังคม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาของจังหวัดนครพนม (ข้อมูลเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม,2558)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจาก นโยบายเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งในเขตอำเภอเมือง นครพนมเป็นจุดศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจมีจำนวนประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

มาก โดยมุ่งสนใจศึกษาผลกระทบเชิงลบที่ประชาชนได้รับจากพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ
จังหวัดนครพนมในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้
ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาที่เป็นผลจากการขับเคลื่อนนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ
ในจังหวัดนครพนมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงลบด้านสังคมที่ประชาชนได้รับจากนโยบาย
เศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงลบด้านเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับจาก
นโยบายเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบต่อประชาชนจากนโยบาย
เศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวน
วรรณกรรม แนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมถึงค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร งานทางวิจัย
และบทความต่างๆ ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง เขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่มีความเหมาะ
สมและมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการคมนาคมเศรษฐกิจและได้รับการสนับสนุนจาก
ภาครัฐที่มีการบริหารจัดการแบบเฉพาะพื้นที่ที่เศรษฐกิจพิเศษต้องมีความสอดคล้อง
กับยุทธศาสตร์และนโยบายของประเทศเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ สิทธิ
ประโยชน์อำนวยความสะดวกแก่การลงทุนจากต่างประเทศ ตลอดจนเป็นการดำเนิน
การพัฒนาควบคู่กับท้องถิ่นโดยมีเศรษฐกิจเป็นตัวนำการพัฒนา

สำหรับแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่
พัฒนาแล้วและประเทศในกลุ่มองค์กรความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ
ที่เรียกว่า OECD (Organization for Economic Cooperation and Develop-
ment) ไม่มีแนวคิดการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ
แต่จะเน้น “การพัฒนากระบวนการให้บริการทั้งระบบ” โดยการลดกฎระเบียบและชั้น

ตอนที่ไม่ว่าเป็นการจัดเก็บข้อมูลด้านต่างๆ ในฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบและบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้บริการในลักษณะของศูนย์บริการร่วม (Service Center) รวมทั้งมีการนำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้รับบริการใช้บริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย มีลักษณะและรูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ดังต่อไปนี้

1) สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD) ซึ่งจากการวิเคราะห์สามารถแบ่งรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

(1) เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิต ในระยะสั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้นไปดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมด้านความมั่นคงและการจัดการแรงงานต่างด้าว มีการผ่อนปรนการใช้แรงงานต่างด้าว และการขึ้นทะเบียน ดึงดูดแรงงานต่างด้าวในประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงาน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับปฏิบัติใน โรงงานอุตสาหกรรม และชะลอปัญหาที่เกิดเนื่องจากแรงงานต่างด้าวทะลักเข้ามาในประเทศมากเกินไป จึงควรอยู่ในรูปลักษณะขนาดใหญ่เกินไป มีรั้วรอบขอบชิด และกระจายตามเขตชายแดนที่มีข้อได้เปรียบ คือ อุปทานแรงงานต่างด้าว ในระยะยาว ควรเน้นพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการแบ่งงานตาม ความชำนาญ และการใช้สิทธิประโยชน์ เช่น GSP จากประเทศเพื่อนบ้าน โดยให้ประเทศไทยผลิตขั้นตอนหรือ อุตสาหกรรมที่เน้นแรงงานทักษะสูงใช้เทคโนโลยีสูง หรือต้องการสาธารณูปโภคที่ดีในการผลิต และประเทศเพื่อนบ้าน ผลิตขั้นตอนหรืออุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น นอกจากนั้นควรเน้นการส่งเสริมการออกไปลงทุนเพื่อทดแทนการ จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตบริเวณชายแดนในอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น

(2) เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการบริการแบบรวมศูนย์ หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษขนาดใหญ่ ควรอยู่ในแผนการพัฒนาประเทศเพราะต้องใช้เงินลงทุนสูง จึงควรเลือกพื้นที่เพียงเขตเดียวเพื่อการพัฒนาพื้นที่ไม่จำเป็นต้องเป็นพื้นที่ชายแดน เพราะต้องคำนึงประกอบอย่างอื่นควบคู่กันไปด้วย เช่น ความเหมาะสมใน

แก่การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และในประเทศดึงดูดผู้บริโภครายเฉพาะ
ต่างประเทศ ความง่ายในการเข้าถึง และการสนับสนุนจากแผนโครงสร้างพื้นฐาน
ของประเทศ

2) รูปแบบของเศรษฐกิจพิเศษกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
กล่าวถึงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอาจจัดตั้งได้หลายรูปแบบต่างๆ ที่นำมาใช้
ได้แก่

(1) เขตการค้าเสรี คือ การรวบรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมาย
ในการลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็น
0% และการใช้อัตราภาษีเป็นปกติที่สูงกว่ากับนอกกลุ่ม รวมทั้งการลดมาตรการ
การทำเขตการค้าเสรีในอนาคต มุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า โดยการลดภาระที่
มิใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลังนั้นรวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ
ด้วยเขตการค้าเสรีที่สำคัญในปัจจุบันได้แก่ NAFTA และ AFTA

(2) เขตอุตสาหกรรมเสรี คือ พื้นที่ที่บริษัทภายในประเทศ
หรือบริษัทต่างชาติจัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อแข่งขันกับตลาดต่าง
ประเทศ โดยมีมาตรการจูงใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี

(3) เขตปลอดภาษี คือ อาณาเขตที่อยู่ใกล้ท่าเรือหรือท่า
อากาศยานที่อนุญาตให้นำเข้าโดยไม่ต้องเสียภาษี เป็นการนำเข้าเพื่อส่งไปยัง
ประเทศที่สาม

สรุปลักษณะเขตเศรษฐกิจพิเศษ ลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษใน
ประเทศไทย ปัจจุบันเป็นรูปแบบเขตพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการจากเขตทั่วไปของรัฐ
โดยมีวัตถุประสงค์ให้ใช้เป็นพื้นที่ทางการค้า ที่มีเงื่อนไขและสิทธิพิเศษบางประการ
แก่ภาคธุรกิจ เพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตามศักยภาพ
ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมีการออกแบบการให้สิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริมการลงทุนที่
เหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจไทย ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน
และภาคประชาชนทุกระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นอย่างรอบด้าน
ในกระบวนการวางแผนและจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ตามศักยภาพทาง
เศรษฐกิจ

2. แนวคิดเรื่องนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะจะถูกกำหนดขึ้นจากรัฐ (รัฐเป็นผู้กระทำ) เพื่อสนองความต้องการของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมของรัฐโดยตรงในการจัดกระทำ นโยบายสาธารณะมีความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบาย คือ รัฐบาล หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทั้งในด้านค่านิยมของสังคมและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชาชนจะทำให้รัฐบาลได้รับความศรัทธาเชื่อถือจากประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ารัฐบาลสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะยิ่งทำให้รัฐบาลได้รับการยอมรับและความนิยมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ผลดังกล่าวจะส่งเสริมให้รัฐบาลมีโอกาสดำรงอำนาจในการบริหารประเทศยาวนานขึ้น (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2551, หน้า 24) และมีความสำคัญต่อประชาชนเพราะนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตทางการเมืองเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตนผ่านกลไกต่างๆทางการเมือง อาทิเช่น ผ่านพรรคการเมือง ผ่านกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ ผ่านระบบราชการ และผ่านนักการเมือง เป็นต้น

นโยบาย หมายถึง กิจกรรมที่รัฐบาลสามารถเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ ซึ่งกิจกรรมที่เป็นแผนงานหรือโครงการของรัฐนั้นจะต้องสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม มีความเป็นระบบระเบียบแบบแผน และชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบ (Thomas R Dye 1984: 1-3, Anderson 1994: 5, Lass well and Kaplan, 1970: 70)

จุดมุ่งหมายของนโยบายของรัฐคือ การมุ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคม โดยส่วนรวมการกำหนดนโยบายที่ตื้นเขินจำเป็นต้องเริ่มจากความสามารถในการกำหนดปัญหาที่สามารถดำเนินการหรือแก้ไขได้ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะปรากฏออกมาในเรื่องของนโยบายอันเป็นแผนงานหรือโครงการหรือแนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐได้กำหนดขึ้นมาเพื่อเจตนาในการแก้ไขปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม และประเทศชาติเป็นสำคัญ นโยบายสาธารณะที่รัฐกำหนดขึ้นมานั้นมีความสำคัญและ

มีผลกระทบต่อฝ่ายต่างๆ ในสังคม ทั้งฝ่ายการเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำและฝ่ายประชาชนทั่วไป ดังนี้ (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2546, หน้า 7 - 8) ประการแรก นโยบายสาธารณะมีความสำคัญต่อรัฐบาล เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล คือการบริหารประเทศ หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนหรือสังคมได้ก็จะทำให้ประชาชนเห็นว่ารัฐบาลสามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อนั้นประชาชนก็จะยังให้การสนับสนุนรัฐบาลต่อไป แต่ถ้าหากรัฐบาลไม่สามารถกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ ประชาชนก็อาจจะรวมตัวกันเพื่อกดดันรัฐบาลให้เปลี่ยนแปลงนโยบายหรือประชาชนอาจจะไม่สนับสนุนรัฐบาล เป็นผลทำให้รัฐบาลต้องพ้นจากตำแหน่งไป ประการที่สอง นโยบายสาธารณะมีความสำคัญต่อข้าราชการ การมีนโยบายสาธารณะเป็นการง่ายและสะดวกต่อฝ่ายข้าราชการประจำในการปฏิบัติให้บรรลุผลตามนโยบายทั้งนี้ เพราะนโยบายเป็นเสมือนกรอบที่กำหนดกิจกรรมของรัฐบาล ทำให้ฝ่ายข้าราชการประจำซึ่งมีหน้าที่รับนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างแน่นอนนโยบายดังกล่าวเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หรือจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ ประการที่สาม เป็นการสะดวกสำหรับประชาชนในการเลือกตัวแทนของตนเองโดยพิจารณาจากนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครนั้นสังกัดอยู่ในประเทศที่มีการพัฒนาการเมืองสูง การเลือกตั้งแต่ละครั้งประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะพิจารณาตัวผู้สมัครจากพรรคการเมืองที่คนเหล่านั้นสังกัด หากเห็นด้วยกับนโยบายของพรรคการเมืองใดก็จะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองดังกล่าว ประการที่สี่ ประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อาจใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเพราะนโยบายสาธารณะจะต้องมีการประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้าก่อนโดยเหตุผลดังกล่าว นโยบายสาธารณะจึงมีความสำคัญต่อข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พรรคการเมือง และประชาชน รัฐบาลที่ดีจึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายสาธารณะที่จะสามารถแก้ไขปัญหาในสังคมและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

การนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัตินั้นจะสำเร็จหรือล้มเหลวก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วย โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติมีทั้งสิ้น 6 ปัจจัย

คือ (สมบัติ จำรัสธัญวงศ์, 2540, หน้า 431-446)

1. ปัจจัยแหล่งที่มาของนโยบาย มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มก่อตั้งของนโยบาย การกำหนดนโยบายและการตัดสินใจนโยบายมีความหลากหลายทั้งทางด้านอำนาจ และหน้าที่ ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการกำหนด คัดเลือกและการบริหารนโยบาย

2. ปัจจัยความชัดเจนของนโยบาย เป็นรากฐานสำคัญของความมุ่งหมายของนโยบายบางครั้งอาจพบว่านโยบายมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แต่มาตรการในการปฏิบัติไม่ชัดเจน หน่วยงานที่ปฏิบัติรับผิดชอบอาจต้องใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติและอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติเช่นกัน ความชัดเจนของนโยบายขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การระบุสภาพปัญหา นโยบายอย่างครอบคลุม ครบถ้วน การกำหนดผู้เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหอย่างชัดเจน การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและการประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม

3. ปัจจัยการได้รับการสนับสนุนในการนำไปปฏิบัติ กล่าวคือ การที่นโยบายจะถูกนำไปปฏิบัติอย่างไรหรือจะได้รับการไปปฏิบัติจริงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนนโยบายจากผู้ปฏิบัติ หรืออาจจะพิจารณาในแง่ของการเมืองในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีกลุ่มใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งกลุ่มในรัฐบาล กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์และสาธารณชนทั่วไป กลุ่มเหล่านี้จะเป็นกลุ่มที่สนับสนุนและคัดค้านนโยบาย

4. ปัจจัยด้านโครงสร้างและการบริหารงานขององค์กร ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโครงสร้างการบริหารขององค์กรยังมีจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติมากเพียงใด ก็ยิ่งทำให้กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความซับซ้อนตามไปด้วย

5. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือไม่นอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่กล่าวมาแล้วบางครั้งก็อาจจะขึ้นอยู่กับการสร้างสิ่งจูงใจของฝ่ายบริหารต่อผู้ปฏิบัติอีกด้วย

6. ปัจจัยการจัดสรรทรัพยากร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยอื่น กล่าวคือ แผนงาน

หรือโครงการใดแม้จะมีปัจจัยอื่นครบถ้วน แต่ถ้าขาดปัจจัยเรื่องทรัพยากรในการสนับสนุน อาจจะทำให้ว่าแผนงานและโครงการดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จล้มเหลว ตั้งแต่ยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติ

3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุเทพ นิมิตฺต(2558) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องผลกระทบและการปรับตัวของชุมชน และ สังคมเมืองชายแดนในเขต ภาคเหนือตอนนโยบายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาเมืองชายแดนจังหวัดเชียงรายและจังหวัดตาก จากผลการศึกษาระบุว่าแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการเกษตร ด้านการท่องเที่ยว ด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และด้านโลจิสติกส์ ซึ่งจะเป็นการศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคม ปัญหา และอุปสรรคของเมืองชายแดน และประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ

พิรุทธิ์ พัฒน์ธณญาณนท์(2558)ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องผลกระทบของการเปิดเสรีในอุตสาหกรรมบริการของอาเซียนที่มีต่อธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาว่าการเปิดเสรีด้านการบริการของอาเซียนมีผลอย่างไรต่อธุรกิจการนำเที่ยวในประเทศไทย และเสนอมาตรการรับมือ กับปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจการนำเที่ยว

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางมาตรการเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ บริเวณพื้นที่แนวชายแดนของไทย ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่ชุมชนและผู้ประกอบการคาดว่าจะเกิดขึ้น คือ มีการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการที่รายได้และเศรษฐกิจท้องถิ่นดีขึ้น จะเห็นได้จากการที่ในช่วง 2 - 3 ปี ที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของชุมชนและผู้ประกอบการเพิ่มสูงขึ้น จากการที่ค่าจ้างแรงงานในท้องถิ่นเพิ่มสูงขึ้น การที่เศรษฐกิจท้องถิ่นและเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น รวมไปถึงการเข้ามาลงทุนของคนต่างถิ่นที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรงขึ้น และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอาจมีผลกระทบต่อสภาพสังคม ความเป็นอยู่ของประชาชนและ ผู้ประกอบการในพื้นที่ซึ่งอาจมีทั้งผลเชิงบวกและผลเชิงลบ โดยที่ผลเชิงบวกอาจจะมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาบริหารจัดการในพื้นที่การลดลงของปัญหาการย้ายถิ่นของคนในพื้นที่ไปทำงานในพื้นที่อื่น

ชาตรี สัมมะวัฒนา (2557) ได้ศึกษา เรื่องแต่้มต่อการค้าชายแดนไทย เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ผลการศึกษาพบว่า ไทยมีสถานะเป็นผู้ส่งออกมากกว่าเป็นผู้นำเข้า ดังนั้นถ้าโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนก่อตัวเป็นรูปร่างพร้อมกับการเปิด “AEC” ในปี 2558 อาจส่งให้เกิดการย้ายทุน ย้ายแรงงาน ย้ายฐานการผลิตจาก ปริมาณ อาทิ สมุทรปราการ สมุทรสาคร ราชบุรี ไปยังเมือง ชายแดนที่มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมากขึ้น ซึ่งการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะสั้นและระยะยาวจึงเป็น เรื่องสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

อดิเรก พันเขียว (2557) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องการยอมรับความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ในจังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับต่อการพัฒนา พบว่า ภาพรวมผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าเป็นประโยชน์และควรส่งเสริมให้ เกิดขึ้นโดยเร็ว แต่บางส่วนเห็นว่าควรมีการให้ข้อมูลและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ความคาดหวังต่อการพัฒนา พบว่า คาดหวังให้มีการค้าการลงทุนมากขึ้น การผลักดันพื้นที่ที่มี ความพร้อมไม่ว่าจะรูปแบบใดก่อน การได้รับสิทธิประโยชน์ คุณภาพชีวิต ความมั่นคงในการทำงาน

دنۇفل اورىسچاگر (2557) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องการศึกษาผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ AEC ผลการศึกษาในเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์แสดงให้เห็นว่าการอนุญาตให้ แรงงานมีฝีมือสามารถเคลื่อนย้ายได้ภายในกลุ่มประเทศอาเซียน จะส่งผลต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค ของประเทศไทยเพียงในทิศทางบวก แต่ผลที่เกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อย โดยผลผลิตรวมจะเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.01 การส่งออกและนำเข้าของประเทศต่างๆ ได้รับผลกระทบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการเปลี่ยนแปลงผลผลิตรวม สำหรับผลกระทบต่อกิจกรรมการผลิตรายภาคของประเทศไทย

บุญทรัพย์ พานิชการ (2556) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องศึกษาผลกระทบด้านการค้าและโลจิสติกส์จากการดำเนินการของท่าเรือทวาย ประเทศสหภาพพม่า ผลจากศึกษาผลพบว่านอกจากท่าเรื่อน้ำลึกทวายจะเป็นทางเลือกในการขนส่งสินค้าของภูมิภาคในอนาคตโดยเป็นทางเลือกสำหรับการขนส่งจากประเทศในซีกโลกตะวันออก เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ เชื่อมโยงไปยังประเทศในซีกโลกตะวันตก

เช่น แอฟริกา อินเดีย ยุโรป การพัฒนาเส้นทางดังกล่าวให้เป็นทางเลือกที่เหมาะสมจะต้องมีการพัฒนาการเชื่อมโยงการขนส่งทั้งทางถนนและรถไฟให้มีระดับการให้บริการ ราคา และเวลาให้สามารถแข่งขันกับเส้นทางเดิมได้นอกจากนี้โครงการทวายยังมีส่วนที่เป็นพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

รวีศรา งามพินิจ (2555) ได้ศึกษารายงาน เรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการสร้างสะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 ช่วยให้ไทยสามารถส่งสินค้าไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศใกล้เคียงได้อย่างสะดวกขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการคมนาคมขนส่งโดยเปลี่ยนจากการคมนาคมขนส่งทางน้ำมาเป็นการขนส่งโดยรถยนต์ข้ามสะพานแทนและเกิดการตื่นตัวในการลงทุน ทำให้จำนวนบริษัทและห้างหุ้นส่วนมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

ชัยพงษ์ สำเนียง(2555) ได้ศึกษาบทความเรื่องความสัมพันธ์ลุ่มน้ำโขง ผ่านการค้าผลการศึกษาพบว่าแม่น้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักในภูมิภาคอินโดจีน จึงกลายเป็นพื้นที่ที่มีแผนการก่อสร้างโครงการสาธารณูปโภคที่แฝงไว้ด้วยข้อตกลงทางการเมืองและการทหาร ภายใต้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจจากรัฐบาลอเมริกา เช่น การสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อใช้ในฐานทัพการสร้างถนนเพื่อเป็นถนนสายยุทธศาสตร์การค้าขายระหว่างประเทศจีนกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มต้นขึ้นภายใต้นโยบายของ เต็งเสี่ยวผิง เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่แรงจูงใจในการพัฒนาลุ่มน้ำโขงของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้

สมชัย จิตสุชน (2555) ได้ศึกษาประเด็น เรื่อง AEC กับผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และช่องว่างทางรายได้ ผลการศึกษาพบว่า AEC มีผลทำให้ตัวแปรด้านสังคมที่ศึกษาเกือบทุกตัวดีขึ้น โดยยังมีการ รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมากขึ้น ผลดีด้านสังคมก็ดีขึ้นเช่นกัน แต่มีข้อยกเว้นในเรื่องผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อม โดยพบว่า การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นตามระดับของการรวมกลุ่ม ใน ส่วนของความเหลื่อมล้ำนั้นแม้จะมีแนวโน้มดีขึ้นสำหรับกลุ่มประเทศ ASEAN51 แต่โดยรวมประเทศใน กลุ่ม ASEAN ยังต้องแก้ปัญหาความเหลื่อมต่อเนื่องต่อไปภายใต้ AEC ผลที่น่าสนใจคือ AEC ทำให้ช่องว่างทางสังคมระหว่างประเทศสมาชิกเพิ่ม

มากขึ้น สวนทางกับ การลดลงของช่องว่างทางเศรษฐกิจ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการส่งผ่านประโยชน์จากด้านเศรษฐกิจไปสู่ ด้านสังคมนั้นมีมากกว่าในประเทศที่มีรายได้สูงกว่า (ประเทศ ASEAN5)

4. สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้างและและกลุ่มที่ประกอบอาชีพข้าราชการ ได้รับผลกระทบเชิงลบจากนโยบายเศรษฐกิจพิเศษแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่องผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีรายชื่อย่อยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยมีประชาชนจำนวน 142,171 คน (สถิติข้อมูลจังหวัดนครพนม , 2556)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีรายชื่อย่อยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้จำนวน 400 คน

การสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้การแบ่งแบบแบ่งกลุ่ม(Cluser Random Sampling) แบบง่าย(Sample Random Sampling)และแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) คือ

1. แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 1 กลุ่ม คือกลุ่มประชาชนแต่ละตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

2. ผู้วิจัยจับสลากโดยสุ่มหยิบมาจากกลุ่มประชาชนแต่ละตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งกลุ่มที่สุ่มหยิบได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มตำบลนาทราย 5,708 คน กลุ่มตำบลนาราชควาย 7,308 คน กลุ่มเทศบาลตำบลหนองญาติ 14,456 คน และกลุ่มเทศบาลเมืองนครพนม15,800 คน รวมจำนวนประชากรทั้งหมด 43,272 คนจากการคำนวณสูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane

โดย $n = 400$ มีรายละเอียดดังนี้

(1) ตำบลนาทราย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 53 คน เป็นเพศชาย 26 คน เป็นเพศหญิง 27 คน

(2) ตำบลนาราชควาย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 68 คน เป็นเพศชาย 34 คน เป็นเพศหญิง 34 คน

(3) เทศบาลตำบลหนองญาติ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 133 คน เป็นเพศชาย 66 คน เป็นเพศหญิง 67 คน

(4) เทศบาลเมืองนครพนม จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 146 คน เป็นเพศชาย 70 คน เป็นเพศหญิง 76 คน

2. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ชุดคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพ

ส่วนที่ 2 ชุดคำถามเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับจากเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ได้แก่

1. ด้านสังคม ได้แก่ อพยพแรงงาน ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดคุณภาพชีวิตและเทคโนโลยี

2. ด้านเศรษฐกิจการผลิต ได้แก่ อุตสาหกรรม การค้าขาย การลงทุนการจ้างแรงงาน รายได้

ส่วนที่ 3 ชุดคำถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับจากเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม

โดยแบบสอบถาม ที่ผ่านการหาค่า OIC มีค่าคะแนน 0.67 ขึ้นไปทั้งฉบับ ก่อนเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการแนะนำตัวเอง แจ้งวัตถุประสงค์การทำวิจัย และ

จะนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง มาลงรหัส เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปทาง สังคมศาสตร์ (SPSS) ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ชุดคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ราย ได้ ระดับการศึกษา และสถานภาพโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ คือ ค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ชุดคำถามเกี่ยวกับผลกระทบ ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับจากเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดนครพนม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

3. วิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติ คือ t-Test เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 3 ชุดคำถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับ จากเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติการจำแนกแจกแจงความถี่

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.0 มีอายุระหว่าง 30 ถึง 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.9 มีระดับการศึกษาอยู่ที่ชั้นประถมศึกษา 67.0 คิดเป็นร้อยละ และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 42.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 ถึง 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.5 และมีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 61.0

ภาพรวมผลกระทบที่ประชาชนได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.093) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางด้านสังคม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.939) รองลงมา คือ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.925)

ผลกระทบทางด้านสังคมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านสังคมส่วนใหญ่เป็นผลกระทบเชิงลบ ข้อที่ 1 เกิดการอพยพแรงงานเข้ามาในเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมเพิ่มมากขึ้น ผลกระทบอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.859 รองลงมา คือ ข้อ 2 การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวทำให้เกิดสถานะแออัดในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนมมากยิ่งขึ้น ผลกระทบอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.953 รองลงมา คือ ข้อที่ 3 แรงงานต่างด้าวแย่งงานทำของคนในท้องถิ่น มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.998 และรองลงมาตามลำดับ

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นผลกระทบเชิงบวก ข้อที่ 1 เขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้นผลกระทบอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.828 รองลงมา คือ ข้อ 2 มีการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนมมากยิ่งขึ้น ผลกระทบที่ได้รับอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.824 รองลงมา คือ ข้อที่ 3 เขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมมีประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มมากขึ้น มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.944 และรองลงมาตามลำดับ

เมื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยระหว่างกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไปและข้าราชการ (พนักงานของรัฐ) ในจังหวัดนครพนมว่าได้รับผลกระทบจากนโยบายเขตพิเศษแตกต่างกันหรือไม่ด้วยสถิติ t-Test พบว่า กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไปได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.67 มากกว่ากลุ่มข้าราชการ(พนักงานของรัฐ)ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 70.28 เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-Test พบว่า กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไปได้รับผลกระทบทาง

ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ไม่แตกต่างกับกลุ่มข้าราชการ(พนักงานของรัฐ)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่สำคัญจากข้อคำถามปลายเปิด คือ 1) ภาครัฐควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับตัวหรือการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มวัยแรงงานถึงการเข้าสู่การเป็นประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 2) ควรเฝ้าระวังถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานผิดกฎหมาย

การอภิปรายผล

ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนม โดยภาพรวม เกินกว่าครึ่งหนึ่งได้รับผลกระทบจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนม คือ ด้านสังคมซึ่งเป็นผลกระทบทางลบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11) คือ ผลกระทบจากการอพยพของแรงงานเข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมมากยิ่งขึ้น ผลจากการอพยพแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน ส่งผลให้เกิดสถานะแออัดในท้องถิ่น และยังกระทบต่อคนในท้องถิ่น เนื่องจากแรงงานต่างด้าวเข้ามาแย่งทำงานของคนในท้องถิ่น รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลกระทบทางบวก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02) คือ เขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนม มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น และแรงงานต่างด้าวมือตราจ้างในราคาที่ต่ำ และเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ทั้งชาวไทยและต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนมมากยิ่งขึ้น ทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมมีประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผลกระทบทั้งสองด้านมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชากร งามพินิจ (2555) ได้ศึกษารายงานเรื่อง ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการสร้างสะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 3 ช่วยให้ไทยสามารถส่งสินค้าไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศใกล้เคียงได้อย่างสะดวกขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการคมนาคมขนส่งโดยเปลี่ยนจากการคมนาคมขนส่งทางน้ำมาเป็นการขนส่งโดยรถยนต์ข้ามสะพานแทน และเกิดการตื่นตัวใน

การลงทุน ทำให้จำนวนบริษัทและห้างหุ้นส่วนมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก อีกทั้งส่งผลให้ด้านสังคมเกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศ นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และจารีตประเพณีของทั้งสองประเทศ แต่ในขณะเดียวกันประชาชนส่วนให้ก็มีความวิตกกังวลถึงผลกระทบทางด้านลบด้วย นั่นคือทำให้เกิดการแพร่กระจายของยาเสพติดมีหลายรูปแบบ และทำให้มีการลักลอบนำเข้าสินค้าที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทำให้มีการลักลอบนำคนเข้าเมือง

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม ส่งผลกระทบต่อประชาชนในด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก ควรมีการหาแนวทางป้องกัน และลดผลกระทบเชิงลบในด้านสังคมที่อาจเกิดขึ้น เช่น ผลกระทบจากการอพยพของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวทำให้เกิดสถานะแออัดในท้องถิ่น รวมถึงแรงงานต่างด้าวแย่งทำงาน จากคนในท้องถิ่น และผลกระทบด้านเศรษฐกิจในเชิงบวก ได้แก่ มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้นอาจเพราะมีค่าแรงที่ต่ำ เขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมมีการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามาลงทุน รวมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมมีประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มมากขึ้น ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม จากผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นผลที่ยังไม่เกิดขึ้น ได้มาจากผลการศึกษาวิจัย ดังนั้นจึงควรมีมาตรการป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นในด้านสังคม และผลกระทบทางบวกในด้านเศรษฐกิจไว้ล่วงหน้า

2) ประชาชนที่อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนมไม่มีความเข้าใจและความรู้เรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรมีการส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ แก่ประชาชนภายในจังหวัดนครพนมเพื่อการปรับตัวของประชาชน

3) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนมครั้งนี้ พบ

ว่า มีความจำเป็นที่ต้องศึกษาประเด็นด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำ ผู้ประกอบการ และสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนพึงได้รับจากการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

- 1) รัฐบาล ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานในส่วนกลาง ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้มีการทำงานร่วมกัน ควรสร้างมาตรการพิเศษเพื่อควบคุมพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม และหาแนวทางป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ด้านสังคมซึ่งอยู่ในระดับมาก และเป็นผลกระทบเชิงลบ จึงควรมีการตรวจสอบข้อมูลของแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและควรควบคุมการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาในท้องถิ่น เพื่อไม่ให้เกิดสภาวะแออัดในท้องถิ่น รวมถึงป้องกันแรงงานต่างด้าวแย่งทำงานจากการคนในท้องถิ่น และผลกระทบด้านเศรษฐกิจซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนใหญ่เป็นผลกระทบเชิงบวก และส่งผลดีต่อการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างมาก ได้แก่ มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น อาจเพราะแรงงานต่างด้าวมียาค่าแรงที่ต่ำ รวมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมมีการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนมากขึ้น การลงทุนจากนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมมีประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นเป้าหมายหลักของการพัฒนา คือ เน้นพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานจังหวัดนครพนมสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครพนม หอการค้าจังหวัดนครพนม และอุตสาหกรรมจังหวัดนครพนม ควรมีการทำงาน การวางแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษร่วมกันเพื่อลดการเกิดของผลกระทบต่อประชาชนได้รับจากการพัฒนา ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และทุกฝ่ายควรตระหนักถึงผลกระทบทางด้านสังคมที่เป็นเชิงลบ ให้มากที่สุด อีกทั้งต้องสร้างมาตรการ กฎหมายพิเศษไว้ใช้สำหรับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม
- 2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนมควรมีการส่งเสริมความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และเผยแพร่

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ ที่จัดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษได้รับทราบถึงผลประโยชน์ และผลกระทบที่ประชาชนจะได้รับจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน. (2557). **แนวทางการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย**. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 51 (ฉบับที่ 4), เลขหน้า 19-24 .
- คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. (2557). **เขตเศรษฐกิจพิเศษ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2559. จาก : <http://www.thaigov.go.th/th/news1/item/84757.html>
- คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557. **เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ**. 27 มิถุนายน 2557. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 131 ตอนพิเศษ 120 ง หน้า 11.
- ชาติรส สัมมะวัฒนา. (2557). **แต่้มต่อการค้าชายแดนไทย : เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน**. สืบค้น เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2559. จาก : bts.dft.go.th/btsc/files.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2558). **ฝั่งพื้นที่เฉพาะเขตพัฒนาเศรษฐกิจ 'นครพนม' อุตสาหกรรมสีเขียว - ศูนย์กลางการแพทย์อินโดจีนหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ**. ปีที่ 35 ฉบับที่ 3 , หน้าที่ 115.
- เดโช ไชยทัพ. (2539). **การปรับตัวของชาวนาเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่** ศึกษากรณีการประกอบอาชีพนอกไร่ไนากับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมในหมู่บ้านแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ดำรง แสงทวีเลิศ และนันทิกา ทั้งสุพานิช. (2545). **เขตเศรษฐกิจพิเศษ : แนวคิดใหม่ในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ**. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, ปีที่ 39 (2) 42-43.
- อันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2546). **นโยบายสาธารณะ**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศจีรัตน์ ตระกูลเรืองศรี.(2554). **การวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่า กรณีศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนนครพนม**. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2559. จาก : <http://www.thaithesis.org>.
- ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร์. (2550). **ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชัย จิตสุชน. (2555). **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : มายาคติ ความเป็นจริง โอกาสและความท้าทาย(ASEAN Economic Community: Myths, Reality, Potentials and Challenges)AEC กับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและช่องว่างทางรายได้**. สถานที่พิมพ์ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อดิเรก พันเขียว. (2557). **การยอมรับความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตาก**, วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, ปีที่ 4 (ฉบับที่ 6) , เลขหน้า 1-14.
- Dye, Thomas R. (1984). **Understanding Public Policy**. Englewood Cliffs.Prentice Hall.
- Lasswell, Harold D. & Abraham Kaplan. (1970). **Power and Society**. New Haven: Yale University press